

Hétfő A DÉL SPORTJA,
A PÉNZ BESZÉL
Kedd GYÓGY-ÍR
Szerda LÉGYOTT
Csütörtök BIZALMASAN
Péntek DÉLMADÁR

SZIESZTA

SZERKESZTI: ÚJSZÁSZI ILONA, WERNER KRISZTINA ■ 2007. AUGUSZTUS 18.

WWW.DELMAGYAR.HU

1957-TŐL 1997-IG: MÚLTIDÉZŐ SZEMEZGETÉS A DÉLMAGYARORSZÁG ÍRÁSAIBÓL

Augusztus 20: ünnepsors, sok politikával

Sok ifjú talán elképzelni sem tudja, milyen hányattatásokon ment keresztül Szent István királyunk ünnepe az elmúlt fél évszázadban. Összeállításunkban – 1957-től tízévenként haladva előre az időben – azt mutatjuk meg, miként számúzte a hatalom az ünnepből az államalapítót, s hogyan kapta vissza első királyunk azt a napot, amivel éppen szentté avatására emlékezik évszázadok óta a magyarság.

„Szent István királyról pedig egyetlen szó se essék!” Ezt a parancsot adhatta ki a pártvezetés 1957 augusztusában. Mással aligha magyarázható, hogy államalapító királyunk nevét a Délmagyarország ünnepi száma ebben az esztendőben meg sem említette, a terjedelmes vezércikk csak új kenyér ünnepéről, alkotmányról beszélt. Leginkább ez utóbbi, az 1949. évi XX. törvény dicsőítése fonta körbe az írást úgy, hogy azért jusson számos méltató szó a Magyarországot felszabadító hős Szovjetunióhoz.

Mint éhes farkasok

Nem feledkezett meg a cikk szerzője a belső ellenségről sem, aminek „1956-ban nem a múlt hibái fájtak, hanem az alkotmány, a népi hatalom törvényes rendje. Mint éhes farkasok, hangos üvöltéssel előremérzkedve odúikból a munkások gyáira, a parasztek földjeire fenétek fogukat” – minősítette a forradalom (akkor: ellenforradalom) eseményeit a vezércikk szerzője, hogy újfent köszönetet mondhasson a szovjet segítségért.

Az alkotmány ünnepén egyébként reggel zenés ébresztő köszöntötte Szeged népét. Ezen a napon avatták fel Juhász Gyula szobrát, adták át a Mihálytelki művelődési házat, a Tiszán vízi karnevált rendeztek, a Széchenyi teret is felvonulók lepték el a földi karneválra kíváncsian, amit a néhány hónapja alakult KISZ aktivistái „példamutatóan szerveztek meg”. Talán éppen akkor, amikor Kádár János Kisújszálláson így szólt az ünnepelőkhez, a Nyugatra mutatva: „A mi rendszerünk százszor jobb, mint az övék.”

Tíz évvel később – bár Szent István király említése megintcsak elmaradt – már jóval békélyesebb hangnemből szólt a Délmagyarországon keresztül a központilag kijelölt vezérszónok, Losonczi Pál, az Elnöki Tanács Csongrád megye népéhez. Tisztelgett az ezer évvel ezelőtti államalapítók emléke előtt, megjegyezve: tetteik, akárcsak az alkotmány, jelképesen augusztus 20-ához kötődnek. Megtudták Losoncziától az olvasók, hogy „ma a magyar nép független hazában, szabad élet viszonyai között, soha nem tapasztalt sikerrel végzi az országépítés nagy munkáját”

a Szovjetunió belső fejlődésünk és külpolitikai törekvéseink legfőbb záloga, odacsapott az imperialistáknak, sorolva az USA vietnámi, közel-keleti bűneit.

Eközben megyénkben a szövetségi gazdák és a munkások ünnepeltek (akkoriban vált hagyományná az augusztus 20-i munkás-paraszti találkozó), a Szegedi Szabadtéri Játékok pedig a Don Carlossal zárta a nyári fesztivált, aminek 1967-ben 90 ezer nézője volt. Komócsin Zoltán, az MSZMP KB titkára Kisteleken azt nézhette meg, milyen sokat is fejlődött a mezőgazdaság a felszabadulás óta eltelt 22 esztendőben, míg Szegeden a Felszabadulás TSZ-ben rendezett vigadalomban nyugodhatott meg, mekkora munkasikereket mutathat fel Szeged gazdasága.

1977-ben már „rehabilitálták” Szent Istvánt, még ha szentségéről szó sem esik. Íme a bizonyíték: „Megemlékezünk országalapító István királyunk emlékére, akinek elvéhetetlen érdemei vannak népünk fennmaradásában, a haladó nemzeti törekvések szolgálatában – hangzott a vezércikk egyik mondata.

Reakciós imperialisták

A főszerep ekkor is még a szocialista alkotmányé volt, amely lehetővé tette, hogy végleg lezáruljon az a korszak, amelyben a jogfosztottság és a kizsákmányolás volt a munkás- és parasztemberek sorsa. S bár a legreakciósabb imperialista körök – mint kiderül az írásból – ebben az évben is árnyékoltak, a magyar nép sikerrel dolgozott a szocializmus teljes felépítésén. Oly annyira, hogy a nagy októberi szocialista forradalom győzelmének 60. évfordulójára meghirdetett munkaversenyben egyre látványosabb eredményeket mutathattak fel a dolgozói kollektívák.

A szegedi ünnepi hetekre 300 ezren látogattak el, a város idegenforgalmát már az új Hungária Szálló és a felújított Hági étterem segítette, és sok ezer fiatal vonzottak a Szegedi Ifjúsági Napok. A szabadtéri játékokon ekkor a Lear király mellett néptáncgála, A cigánybáró, a grúz állami népi együttes és az Aida szerepelt a programban. Takács Imréné országgyűlési képviselő pedig azt tudatta vezércikkében az olvasókkal: míg a Horthy-rendszerben egyetlen dolgozó sem ülhetett a parlamentben, az 1975-ös országgyűlési választásokon 81 munkás és 48 pa-

Az 1967-es címdalozalon Losonczi Pál elvtárs beszéde

Az 1977-es híradásunkban Horn Gyulát idéztük

rasztdolgozó került közvetlenül a termeléstől a parlamenti székcsokorba.

Tíz évvel később, 1987-ben az alkotmány ünnepén már olyan szavakkal szembesülhetett az olvasó Szent István említése mellett, amilyenekkel évtizedekig soha. Íme: „Ma az ország szorult helyzetben van, a társadalmi fejlődés új szakaszába kell lépni”. Az aktuálpolitikázás ezen az ünnepen nem csupán csúcsra járatódott, hanem vitaközös is volt – tűnik ki a Délmagyarországból. Míg Szűrös Máttyás, az MSZMP egyik vezetője Ópusztaszeren (merthogy akkorra Csongrád

megyében már az emlékpark lett az augusztus 20-i ünnepelés fő színtere) arról beszélt, hogy gondjaink kialakulásában jelentős része van a gazdasági és politikai vezetés következetlenségének, gyengeségének, hibáinak, Grósz Károly miniszterelnök Somogy megyében elmondott beszédéből sikerült ilyen mondatokat beidézni:

Torgyán ostroma

„Szóhasználatunkban a válság fogalmához kizárólag negatív tartalom kötődött. Holott a helyes értelmezés szerint a válság bizonyos felgyülem-

Szent király

Szent István király 970 körül született, és a Vajk nevet kapta. 972-ben, megkereszteléskor adták neki az első keresztény vértanú, István nevét. 997-ben fejedelemmé választották, 1000 karácsonya táján pedig királlyá koronázták Esztergomban, a II. Szilveszter pápa által küldött koronával. Uralkodása alatt létrehozta a keresztény magyar államot. Ő szervezte meg a magyar keresztény egyházat is. Szent István király 1038-ban halt meg. 1083. augusztus 20-án avatták szentté, ezért lett augusztus 20-a Szent István napja. 1083-tól kezdve magyarok tömegei zárandokoltak el minden évben ezen a napon az államalapító király székesfehérvári sírházhoz. Szent István napja nemzeti ünnep lett, s az is maradt, amíg a kommunista hatalom be nem szüntette. De nem hagyták ünnep nélkül e napon a magyarságot – 1949. augusztus 20-ára időzítették az új szocialista alkotmány hatályba lépését. 1950 és 1989 között ezt a napot az „Alkotmány napjának”, „az új kenyér ünnepének” nevezték. 1990 óta augusztus 20-a ismét Szent István ünnepe Magyarországon.

lett problémák megoldásának periódusa is, amely cselekvésre készítet, éppen a cselekvést megakadályozó kényszerhelyzet elkerülése érdekében.”

Persze nem csupán gondokkal izgatták az ünnepelőket augusztus 20-án. Volt mifelénk lovasverseny, bográcson pörköltvigadalom, s megtudhatták az olvasók: Csongrád megyében a hódmezővásárhelyi Vörös Csillag TSZ búzából 63,1 mázsás hektárnyi átlagterméssel tűnt ki.

Bár augusztus 20-án számtalanszor tisztelte meg jelenlétével az ópusztaszeri ünnepet jeles politikus, miniszterelnök nem volt gyakori vendég. Horn Gyula Csongrád megyébe érkezésével vált különösen hangsúlyossá az 1997-es Szent István-nap. Horn augusztus 20-át jeles napként említette, amely csak a miénk, magyaroké, átfogja történelmünket és magyarságunkat. A napi politikai vitákra ő is kitért, s nem csak azért, mert vele szinte egy időben, a dísztribüntől néhány sátornyira Torgyán József, a kisgazdák elnöke ostromozta éppen a szocialliberális kormányt.

Ünnepi szentmise

„Mindenképpen meg kell akadályozni, hogy a termőföldek külföldiek kezére jussanak” – mondta a miniszterelnök. Aki itt jelentette be azt is: miközben a kormány megvédi a magyar földet, s az ország kiárusításához semmiképpen nem kívánnak utat nyitni, a jövőben, készülve a NATO-csatlakozásra, többet kell költenünk honvédségünk fejlesztésére.

És ezen a napon megkonduktak a harangok is: Szent István emlékére Ópusztaszer templomában ünnepi szentmisét, az emlékparkban pedig ökomenikus istentisztelet tartottak.

BÁTYI ZOLTÁN